

IN MEMORIAM

Professor Dr. H. M. QUANJER

Op 1 maart jl. overleed nog vrij plotseling Prof. Dr. H. M. QUANJER. Hoewel hij zich in de laatste jaren, in verband met zijn gezondheid, in acht moest nemen, kwam dit einde nog onverwachts.

Geboren te Enkhuizen, waar hij zijn jeugd doorbracht, studeerde hij later te Amsterdam in de farmacie. Na zijn studie voltooid te hebben, begaf hij zich echter niet in de praktijk, doch werd in 1904 assistent aan het Phytopathologisch Laboratorium „Willie Commelin Scholten” te Amsterdam, dat onder leiding stond van Prof. RITZEMA BOS. Deze keuze heeft de richting van zijn verdere loopbaan bepaald; hij is de fytopathologie steeds trouw gebleven. Hij promoveerde dan ook in 1906 op een planteziektenkundig onderwerp, nl. de belangrijkste ziekten van de kool in Noordholland.

Toen Prof. RITZEMA BOS in 1906 verbonden werd aan de Rijks Hoogere Land- Tuin- en Boschbouwschool ging QUANJER mede naar Wageningen. In deze tijd heeft hij de grondslag gelegd voor zijn meest bekende onderzoeken. Speurend naar de oorzaak van de bladrolziekte van de aardappelplant, ontdekte hij door zijn nauwkeurige anatomische waarnemingen van de zieke plant de floëmnecrose. De infectieproeven met zieke stengeltoppen en zieke, halve aardappelknollen bewezen de juistheid van zijn veronderstelling met een infectie-

ziekte te doen te hebben. Dit is het begin geweest van zijn vele virusonderzoekingen, die hem een wereldnaam gegeven hebben en die van zo grote invloed zijn geweest voor onze eigen aardappelcultuur.

Bij de verandering van de Rijks Hoogere Land- Tuin- en Boschbouwschool in de Landbouwhogeschool werd QUANJER in 1918 hoogleraar en in 1920 directeur van het Instituut voor Phytopathologie. In de eerste jaren was dit nog in het oude gebouw aan de Rijksstraatweg gevestigd, doch al spoedig kon hij in 1923 een nieuw laboratorium aan de Binnenhaven betrekken, geheel gebouwd naar eigen inzicht. De speciaal voor virusonderzoek gebouwde kassen waren iets geheel nieuws en trokken veler aandacht. De instelling kreeg de naam van Laboratorium voor Mycologie en Aardappelonderzoek.

In hetzelfde jaar organiseerde hij een internationale conferentie over Phytopathologie en Economische Entomologie, hetgeen toen in het neutraal gebleven Nederland mogelijk was. Deze bijeenkomst is zeker geslaagd en heeft zijn doel om de band tussen de werkers van verschillende landen weer te herstellen en te versterken bereikt. QUANJER had veel connecties met buitenlandse onderzoekers en heeft samenwerking met het buitenland steeds bevorderd.

Van 1924 tot 1926 was hij lid van de Redactie van het Tijdschrift over Plantenziekten en van 1937 tot 1947 voorzitter van de Nederlandse Planteziektenkundige Vereniging. Hij heeft gedurende deze jaren, zoals van hem te verwachten was, met zeer veel animo de belangen van de vereniging behartigd.

Zijn onderzoekingen hebben zich niet tot de virusproblemen beperkt. Uit zijn artikelen blijkt, dat andere onderwerpen, op zeer verschillend gebied gelegen, eveneens onderzocht werden. De terminologie was o.a. een van de vraagstukken, die hem zeer boeiden en op welk gebied hij met eigen voorstellen kwam. Hij las veel en hield zover het mogelijk was de literatuur bij. Zijn colleges waren dan ook geen routinewerk, doch hun inhoud werd steeds opnieuw weer samengesteld. In verband hiermede ging zijn belangstelling uit naar een goede, zo volledig mogelijke bibliotheek. De nieuwe aanwinsten werden geregeld bekeken en door zijn vele contacten met buitenlandse onderzoekers was het aantal niet gering.

Een vrij groot aantal leerlingen heeft over een onderwerp in de fytopathologie de doctorstitel behaald en het is wel veelzeggend, dat velen van hen contact met hun leermeester behouden hadden. Voor zijn medewerkers was hij een prettige chef. Hij liet hen vrij in de wijze hoe zij de problemen wensten aan te pakken en was steeds bereid hen zo mogelijk te helpen om de nodige middelen hiervoor te verschaffen. Mocht hij bij een verschil van mening tot de gevolgtrekking komen ongelijk te hebben gehad, dan erkende hij dit volmondig. Door geregelde gezamenlijke bijeenkomsten met alle medewerkers werd de goede onderlinge verhouding bevorderd.

Bij zijn aftreden als hoogleraar in 1949 bleek duidelijk, dat velen zich gedrongen voelden hem te eren voor zijn werk, zowel voor het wetenschappelijke als voor hetgeen hij voor de praktische aardappelteelt had verricht. Bij die gelegenheid is een extra nummer van het tijdschrift uitgegeven, waarin vele buitenlanders en landgenoten door bijdragen hun waardering voor zijn wetenschappelijk werk te kennen gaven; zijn naaste medewerkers hebben hierin naast zijn werk ook zijn levensloop uitvoerig beschreven.

Zijn artistieke aard vond bevrediging in schilderen in zijn vrije tijd. Portretten, bloemen en planten waren graag gekozen onderwerpen en op reis naar

zijn geliefde Noorwegen werden pasteltekeningen van de omgeving gemaakt. Eenmaal gepensioneerd heeft hij zich tot het einde toe met hart en ziel aan deze liefhebberij gewijd.

Met Prof. QUANJER is een bescheiden geleerde heengegaan, die echter veel tot stand heeft gebracht en waaraan de maatschappij oprechte dank verschuldigd is.

H. L. G. d. B.